

Zagen geeft Vragen

Communicatie en participatie rond bosbeheer

cursus met
Simon Klingen

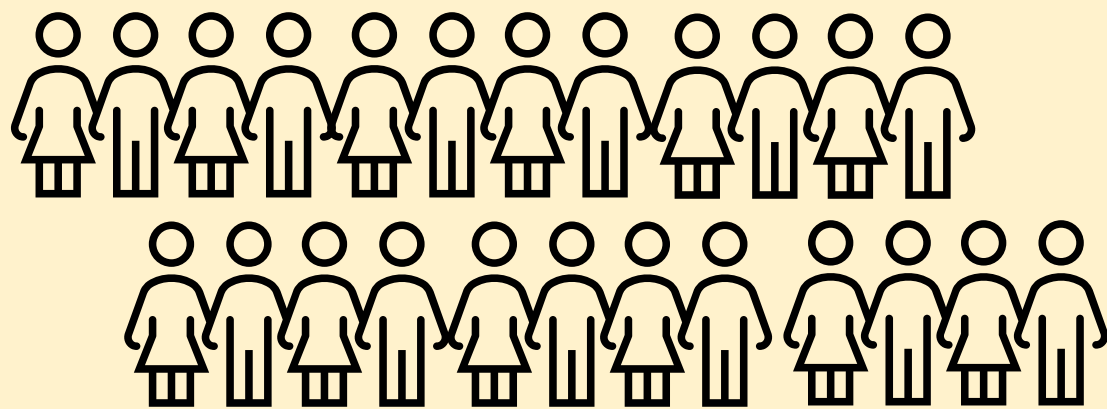
korte versie Beheerdersdag 2023

bos-adviseur
bos-docent
bos-beheerder*
bos-auteur
bos-bemiddelaar

bosbezoekers / burgers

?

bosbeheerders

De kloof (manifesteert zich bij zagen)

- onaangenaam voor allen
- met object niks mis; bos is geliefd
- bosbeheer is mooi en nuttig werk

Communicatie en/of Participatie

**'Zo verdwijnt die havik!'. Roofvogelwerkgroep schrikt van kap in Bikbergen.
'Juist goed voor de biodiversiteit', vindt Goois Natuur Reservaat**

Spijt van de kaalslag

Maria van der Burght uit Arnhem barstte in tranen uit toen zij haar geliefde 'vaderboom' geveld zag liggen op landgoed Warnsborn. Die Amerikaanse eik had mogen blijven staan, erkent Peter van den Tweel van GLK.

HARRY VAN DER PLOEG

'Dit had nooit zo mogen gebeuren." Directeur Peter van den Tweel van Geldersch Landschap & Kasteelen (GLK) betuigt spijt van de kaalslag van een bosperceel op landgoed Warnsborn bij Schaarsbergen in Arnhem. "Het bos heeft het zwaar. Het bos is van groot belang voor de klimaatbeheersing, voor het afvangen van CO₂. Verjonging van het bos moeten we alleen nog kleinschalig doen. Zie het als een bekentenis. Het is niet leuk dit te moeten zeggen, maar we moeten kritisch naar onszelf blijven kijken."

Van den Tweel doet zijn bekentenis in een tijd dat de provincie Gelderland een onderzoek heeft gelast naar het nut van massale bomenkap. Hij erkent dat het publiek zich met recht zorgen maakt over het grote tempo van ontbosing in Nederland. "Het bos verandert langzaam, de maatschappelijke wensen snel", heet het in het bosbeleidsplan van GLK.

De landgoedbeheerder beschikt over 12.000 hectare grond, waarvan circa 7250 hectare is bebost. Circa 3 miljoen mensen bezoeken die bossen en landgoederen. In dichte bossen, ver van de bewoonde wereld, verloopt het kappen van bomen voor verjonging en meer variatie in het bos vaak geruisloos, zonder tegengas van het publiek. Maar dicht bij de bebouwde kom is dat anders. Men-

sen griezen van de bosbouwmachines. De uitleg van boswachters wordt niet begrepen. In Arnhem worden donateurs van GLK en dreigden mensen het lidmaatschap op te zeggen.

Van den Tweel heeft net twee wandelingen gemaakt met Maria van der Burght in het getroffen bos achter de Karmellessenlaan in Arnhem. Van der Burght is het boegbeeld van de buurt die vorig jaar tevergeefs in opstand kwam tegen de verjongingsoperatie van landgoed Warnsborn.

Vorig jaar december barstte ze in tranen uit bij het restant van een Amerikaanse eik te midden

'Die beuk had niet geveld mogen worden. Maar hij ging toch om, per ongeluk'

van een oneindig ogende vlakte met geknakte takken. Ze streek met haar hand over de enorme stam op een stapel gekapt hout. "Ik noemde hem de vaderboom", sprak ze intens bedroefd. "Hij stond in het midden van andere bomen, zorgde voor evenwicht in het bos. Bij de vaderboom heb ik vaak gemediteerd. Contact gemaakt met de aarde."

De video-beelden van Van der

Burghts treuris op de website van de Gelderland-grepen Van den Tweel aan. Het bracht hem van zijn stuk, leidde tot twijfel over de vraag of GLK het wel altijd goed doet als bosbeheerder. Zijn medewerkers hadden een lastige maand achter de rug waarin ze werden geconfronteerd met felle emoties van omwonenden. Boswachter Ben Oosting voelde zich tijdens een wandeling met de buurt door het bos onbehoorlijk bejegend. "Emoties, discussies, alles kan ik aan", sprak Oosting na afloop. "Maar het heeft die dag wel twee uur geduurd voordat ik weer een beetje mijn hoofd vrij kon maken. Ik snap emoties. Maar na een uitleg moet ons plan wel aanvaard worden. Wij zijn vakmensen, stuk voor stuk, al mijn collega's. Dat zijn mensen die niet zomaar dingen bedenken. Ook wij houden van het bos."

Waar Oosting zich een frontsondaat voelde, zochten de omwonenden het in dramatisch protest. Ze klampten zich voor een fotograaf van deze krant demonstratief vast aan een markante vijfjarige beuk. "Die beuk had niet geveld mogen worden", zegt Van den Tweel nu. Dat was ook aangegeven door GLK, maar in de praktijk ging hij toch om, per ongeluk. Van den Tweel betreurt dat. "We hadden die beuk vrij willen stellen, zodat hij meer de ruimte zou krijgen."

Ook de Amerikaanse eik, Van der Burghts 'vaderboom', had van hem mogen blijven staan, ook al

Maria van der Burght en Peter van den Tweel wandelen over de gekapte vlakte bij Landgoed Warnsborn. FOTO RAPHAËL DRENT

is het een exoot die niet van nature in Nederland hoort. "Die eik had zonder problemen door kunnen blijven groeien. Je kunt de jonge aanplant later gewoon wat verder van zo'n eik poten. Dat had niets uitgemaakt."

Het laten staan van bijzondere bomen is normaal beleid bij GLK. De 'spirituele waarden' van het bos spelen een hoofdrol in hun nota bosbeleid.

Bosbeheerder Van den Tweel en

Van der Burght bij de gekapte vaderboom. FOTO ERIK VAN TULLENAAR

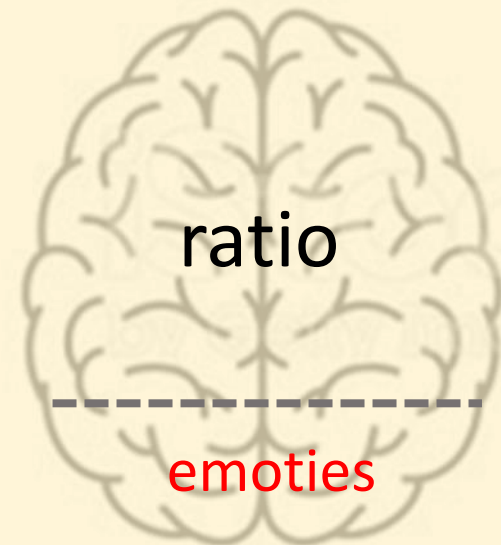
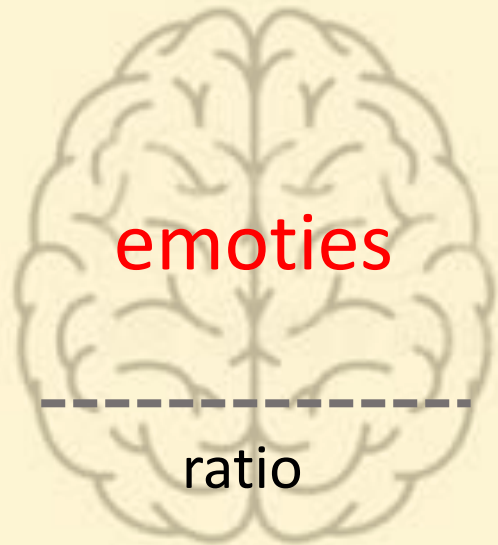
actievoerder Van der Burght hebben elkaar de afgelopen weken gevonden als gevoelsmensen. Tijdens een lange wandeling door Warnsborn gaf Van den Tweel toe dat GLK dit verkeerd heeft aangepakt. "Alles draait om goede communicatie. Het is goed dat mensen ons scherp houden." Hij roept mensen op dat op beschaafde wijze te doen, met respect voor elkaars standpunten. "In het na-jaar startten we met jonge aanplant op de plek van de kapvlakte. Ik kom graag naar de dorpsraad van Schaarsbergen om het uit te leggen." De aanplant bestaat vooral uit linden en een paar in-landse eiken. "Over vijf jaar kun je er niet meer overheen kijken, zit alles dicht met struiken. Dat trekt dan ook heel vogels."

In de ogen van de actievoerders is GLK gretig met kappen voor de houtwinning. Van den Tweel bestrijdt dat. "Wij leveren geen hout voor biogascentrales." Veruit het meeste hout van de jaarlijkse 35.000 kubieke meter hout komt in planken terecht, blijkt uit de cijfers. Zo'n 4000 kuub per jaar wordt hout voor de kachel. GLK plant veel nieuw bos. Per jaar is dat 50.000 kubieke meter, circa 1,5 procent van het totale bosareaal.

Boswachter Oosting heeft na de ophef uitgerekend wat het hout van Schaarsbergen opleverde. "Minder dan 2700 euro. De grond plantklaar maken en inplanten kost ruim 5000 euro. De kosten zijn dus hoger dan de baten. Als we dit voor het geld zouden doen, doen we het helemaal verkeerd."

burgers

bosbeheerders

nodig: verplaatskunde

Emoties bij velling

schok --> tijdig aankondigen

ergernis

onbegrip

HOUTOOGST

De gemeente Bergeijk beheert haar bossen en natuurterreinen met als doel:

- + ze aantrekkelijk te maken voor recreatie
- + de biodiversiteit te versterken
- + op duurzame wijze hout te produceren

Op dit moment wordt in dit bosgebied hout geoogst. De bomen die worden geoogst zijn vooraf geselecteerd. Ze worden gekapt om andere bomen meer groei ruimte te bieden. Soms worden open plekken gemaakt om het bos gevarieerder te maken. Op deze plekken ontwikkelt zich op korte termijn weer jong bos.

Het gekapte hout vindt als duurzaam product zijn weg naar de industrie. Van het naaldhout worden hoofdzakelijk pallets en plaatmateriaal gemaakt. Een deel wordt verwerkt tot bouw hout. Van de loofbomen worden vloeren en brandhout gemaakt.

De bossen van de gemeente Bergeijk zijn FSC®-gecertificeerd. Het FSC-certificaat bevestigt dat de terreinen duurzaam worden beheerd.

Heeft u vragen over de houtoogst, dan kunt u contact opnemen met Staro Natuur en Buitengebied (0492 – 450 161). Staro Natuur en Buitengebied beheert de bossen in opdracht van de gemeente.

Gemeente Bergeijk

**BERGEIJK GROENSTE
DORP VAN NEDERLAND**

100 KAP
BOUW EN
GASTYR

Staro

NATUUR EN
BUITENGEBIED

Emoties bij velling

schok --> tijdig aankondigen

ergernis --> zorgvuldig werken

onbegrip

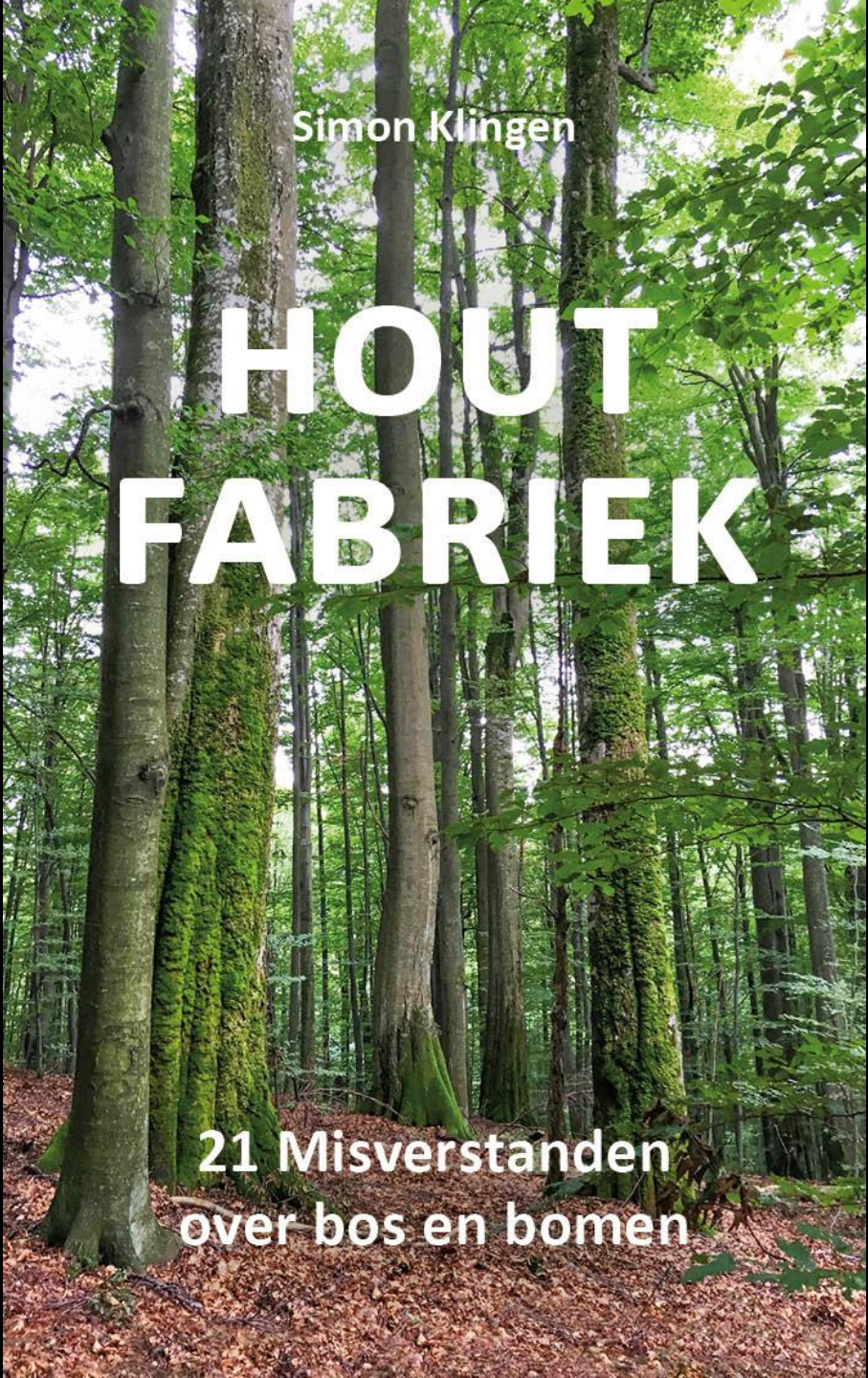

Emoties bij velling

schok --> tijdig aankondigen

ergernis --> zorgvuldig werken

onbegrip --> voorlichten

A photograph of a forest with tall, moss-covered tree trunks and a floor covered in fallen leaves. The image is used as a background for the title and author information.

Simon Klingen

HOUT FABRIEK

21 Misverstanden
over bos en bomen

Basis misverstanden

M 5 Kap van bomen betekent verlies van bos

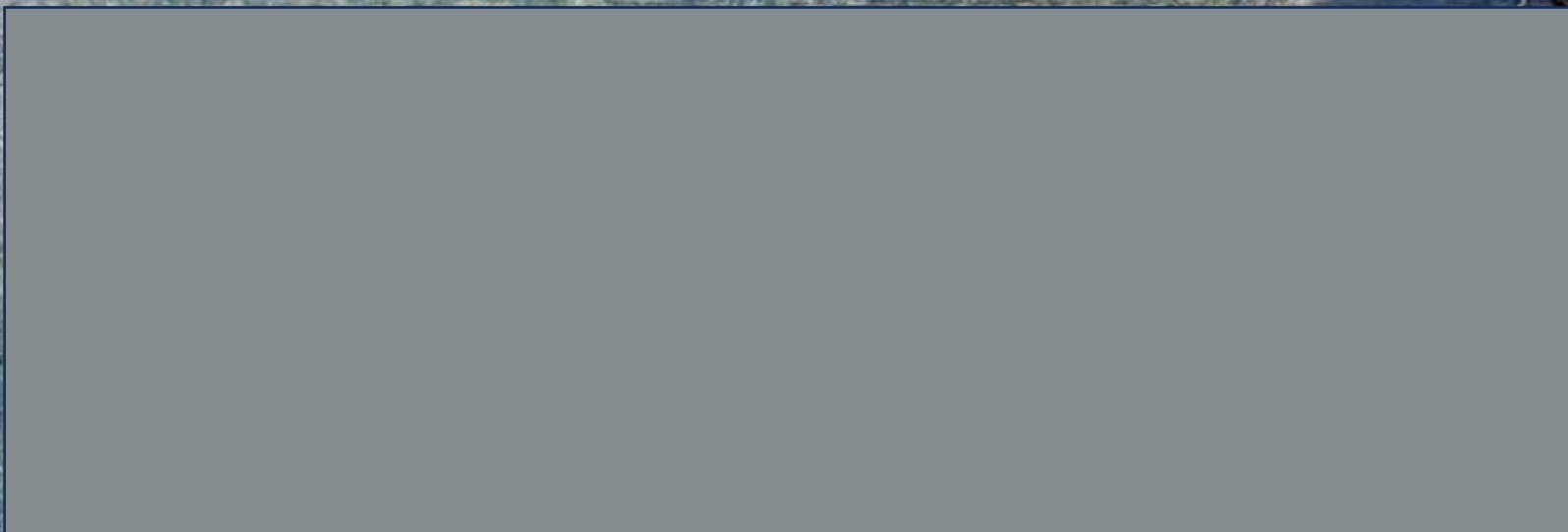
M 6 Stoppen met houtoogst is het beste
voor de natuur

M 15 Houtkap is slecht voor het klimaat

A photograph of a tree stump with a mossy edge and scattered autumn leaves. The stump is cut horizontally, showing the wood grain. The right edge of the stump is covered in a thick layer of bright green moss. Several autumn leaves in shades of yellow, orange, and brown are scattered on the top surface of the stump. The background is dark and out of focus.

M5

Kap van bomen betekent
verlies van bos

M5

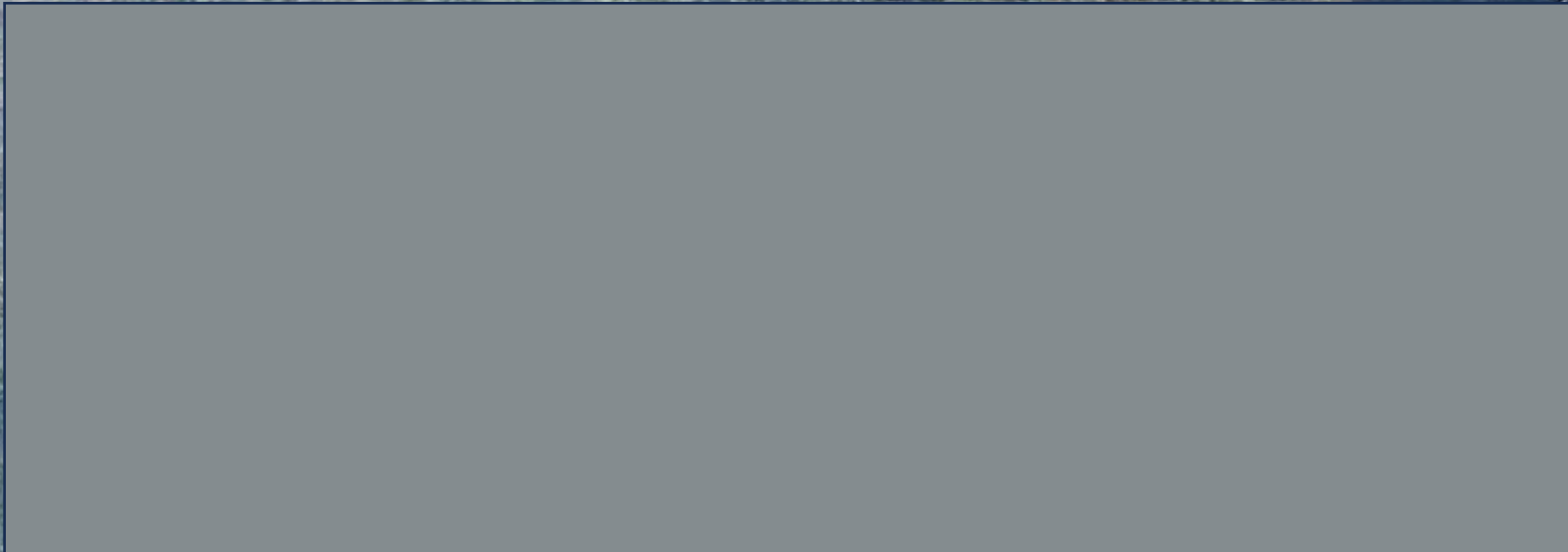
Kap van bomen betekent
verlies van bos

Die zorg is begrijpelijk, maar niet nodig.
Waar bomen gekapt worden, groeit het bos
daarna weer aan. Daardoor kun je uit bos
hout oogsten zonder dat er bos verloren
gaat.

The background of the slide is a photograph of a tree stump. The top surface of the stump is visible, showing concentric growth rings. Several autumn leaves in shades of yellow, orange, and brown are scattered on the wood. To the right of the stump, there is a pile of dark, decaying wood and a patch of bright green moss.

M15

Houtkap is slecht voor het
klimaat

M15

Houtkap is slecht voor het klimaat

Dat hang er nogal van af. Geveeld hout meteen opstoken is niet verstandig, maar als het hout een langlevende bestemming krijgt is houtkap juist gunstig voor het klimaat.

Tips communicatie

‘klacht’	meteen bellen + snel het bos in
in het bos	laat hem / haar zelf toekomstbomen kiezen
avond	nodig uit voor vragen op voorhand
lastige types	zet collectief in
aanval	meebewegen, niet verdedigen, maar trots

verplaatskunde !

Participatie

Meepraters?

Enkele casussen

Mastbos , SBB Breda	conflict over bosbeheer
Wandelbos , Tilburg	communicatie over voorgenomen zaagwerk
Vliegenbos , A'dam	conflict bewoners <--> gemeente
Pampushout , Almere	participatief beheerplan
Sloterpark , A'dam	second opinion en blesgroep

Wandelbos Tilburg

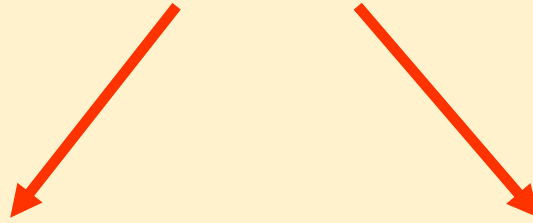

Wandelbos Tilburg communicatieplan

- eenvoudig beheerplan
- artikeltje in krant
- huis aan huis uitnodiging
- informatieavond + excursie
- blesgroepjes

bleszen

vakkennis

smaak

>>>> blesgroepjes

Graden van participatie

1. informeren
2. consulteren
3. meebeslissen
4. zelfbestuur

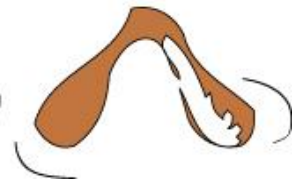

voorkeur meeste mensen

S T I C H T I N G

W.H. VLIEGENBOS

Participatie

- avond én excursies: voorlichten + ideeëngenerator
- gezamenlijk beheerplan opstellen
- blesgroepjes
- schouwgroep

Winst

- ✓ beheerder en gebruikers komen uit anonimiteit
- ✓ vak van bosbeheer meer begrepen
- ✓ met vertrouwen kan je vrijer werken

FLORALIA

Geïllustreerd Tuinbouwblad.

Uitgave : N. V. UITG.-MIJ v/h. Firma WILLEM VAN GORCUM.

Druk : N. V. KON. DRUKKERIJ FLORALIA, ASSEN.

Directeur : W. VAN GORCUM.

Hoofdredacteur : J. F. Ch. DIX.

Illustratief Leider : W. ABBING.

GROOTSTE PUBLICITEIT.

Voor prijzen van Abonnementen en Advertenties zie Uitgeversmededeelingen in dit blad.

Staatsboschbeheer en het Buitengoed Persijn te Maartensdijk.

't Was voor vele natuurliefhebbers indertijd een verlichting toen vernomen werd, dat door tuschenkomst van Staatsboschbeheer aan het dulle hakken van boomen, aan het vernielen van natuurschoon paal en perk gesteld zou kunnen worden. Een verlichting ook voor de inwoners van Maartensdijk, een landelijke gemeente in de nabijheid van Utrecht, want zij hadden grooten angst, dat het fraaie „Hengstebosch“, zooals de dorpen het buitengoed Persijn veelal noemden, nu het in handen van een houthandelaar gekomen was, met al zijn natuurschoon zou verdwijnen. Dat bosch, hetwelk de dorpsgenooten, maar ook de dui-

rond, maar erg was de teleurstelling toen de heer Springer het grootste gedeelte, dat met zijn heerlijke waterpartijen, met zijn zware, fiere boomen, met zijn heuvelen en dalen, als 't ware overleevde aan bijl en houweel. Een oprijlaan, gevormd door stoere, reusachtige beukenboomen, die elk voor zich een geschiedenis hadden en door de jaren heen de trots en de roem van Persijn geweest waren, stond mede op de doodenlijst. Alleen rondom het „heerenhuis“ moest een gedeelte blijven staan.

Toen we indertijd deze geheel onnoodige verwoesting aanschouwden, hebben we dikwijls in machte'ooze woede de vuis-

D 3543

LAPAGERIA ROSEA.

zenden vreemdelingen, die den weg van Utrecht naar Hilversum passeerden, zoo dikwijls in verrukking gebracht had door zijn eenig mooien bladerentooi in den zomer en door zijn beschutting in den winter, stond, men voelde het, ten doode ongeschreven. „Maar“, en als een laatste hoop werd het uitgesproken. „Staatsboschbeheer is er ook nog.“ Inderdaad, Staatsboschbeheer was en ook nog en we dra ward een adres, houdende het verzoek tot behoud van Persijn, ingediend. Dit verzoekschrift had een gunstige uitwerking, want na betrekkelijk korten tijd kwam de heer Leonard A. Springer namens Staatsboschbeheer eens kijken of er wel redenen bestonden om het omhakken te verbieden. Zijn kennerssoog dwaalde ernstig

ten gebald. Niet tegen den houthandelaar, immers hij heeft alleen gevoel voor mooie boomen, voor natuurschoon als hij kans ziet daardoor méér geld nog te verdienen. Maar we waren woedend op Staatsboschbeheer, dat hier, zooals op andere plaatsen, een schitterende gelegenheid had om iets moois, iets waarvan op die plaats behoefte was, te redden, maar nochtans die kans slechts voor een klein gedeelte benutte.

Het mooie „Persijn“ met al zijn heerlijkheden, zijn mooie boomen, zijn eenig mooie vergerichten, zijn waterpartijen, zijn heuvelen en dalen, weleer door den grooten tuinarchitect Copijn in een lusthof herschapen en door de familie van Hengst met liefde en bewondering verzorgd, is reeds voor het groot-

Floralia 1924

.... het dolle hakken der bomen

..... vernielen natuurschoon

..... verwoestingen

..... machteloze woede

..... eisen 'kapverbod'

Vertrouwen en communicatie!

